

Discriminatie bij Nederlandse politie

De Eerste Kamer.

Ruim een maand geleden werd ik midden in de nacht door mijn vriendin uit Amsterdam ruw wakker geschud. „Ik ben overstuur ik kan er niet van slapen”, huilde ze door de telefoon. Ze had net de documentaire ‘De blauwe familie’ gezien. Over racisme binnen het korps van de Nederlandse politie. Of ik wel wist hoe erg het klimaat in Nederland was verslechterd. Het is ongelooflijk en ongehoord wat er zich zelfs binnen de politie allemaal afspeelt en zij vertelde hoe mensen van kleur, mensen met een migratieachtergrond en de lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (lhbq’s) behandeld worden binnen het korps.

DOOR YVONNE B. OLF

Ik schrok mij kapot. Zelf had ik alweer meer dan tien jaar geleden justitie verzocht om Geert Wilders te vervolgen omdat hij met zijn grove taalgebruik discriminatie van niet alleen moslims maar iedereen met een andere huidskleur aanmoedigde. Hij richtte zijn pijlen steeds meer op wat hij noemde de ‘niet-westerse allochtoon’. Maar dat het inmiddels zó erg is geworden, wist ik niet. Ik kon dan ook niet wachten om ‘uitzending gemist’ te gaan bekijken. Het was schrikken. Mensen die in de documentaire zitten te huilen, ik heb met verbijstering gekeken, dat dit in een beschaafde samenleving mogelijk is. Dit zouden verhalen kunnen zijn die je hoort uit de Verenigde Staten, maar is

dit ook zo erg in Nederland? Dat juist in de Verenigde Staten diversiteit en exclusiviteit, binnen de overheid en het bedrijfsleven hoog op de agenda staat en er veel mensen van kleur en lhbq’s topfuncties bekleden, dan is het wel tekenend dat er op de Nederlandse werkvloer nog steeds weinig aandacht voor diversiteit en inclusie is, zoals ook blijkt uit een groot onderzoek van adviesbureau Berenschot. Zeker de overheid zou het wat dat betreft veel beter moeten doen.

De verantwoordiging van duizenden reacties in Nederland over de documentaire ligt er dan ook niet om, het spoeddebat in de Tweede Kamer ook niet. De documentaire heeft in de Nederlandse samenleving een schok teweeggebracht,

kranten staan er dagelijks vol van, radio, tv, de belangstelling is ongekend. Als al binnen de politie mensen met kleur, met een migratieachtergrond en lhbq’s dit moeten ervaren vraag je je toch af: hoe worden dan burgers op straat behandeld?

Ik blijf met vragen zitten over hoe je als leiding en verantwoordelijke overheid zo’n onveiligheid op de eigen werkvloer binnen de eigen overheid hebt kunnen creëren en ook toestaan. Want laten we wel wezen, je hoort je veilig te voelen en het moet altijd veilig zijn op elke werkplek en in welk beroep dan ook. Dat ben je als leiding verplicht, dat ben je ook als overheidsorganisatie verplicht. En hoe verhoudt het zich vraag je je af tot het feit dat je

op elk politiebureau in Nederland art. 1 van de Grondwet aan de muur ziet hangen.

Ik peilde een aantal reacties en wilde graag weten hoe de reactie van de Rotterdamse burgemeester Achmed Aboutaleb was, en sprak daartoe met zijn voorlichter Claudia Verhulp. Aboutaleb is niet specifiek op de film ingegaan maar heeft wel tijdens de vele debatten binnen de gemeenteraad gezegd dat het racisme binnen de politie bespreekbaar moet worden en dat ‘discriminatie en racisme niet thuis horen bij de politie’. Ook kwam er een reactie van de nieuwe wethouder Faouzi Achbar van Welzijn, Sport, Samenleving en Digitale Inclusie in Rotterdam. Die luidde als volgt: „De documentaire ‘De blauwe familie’ gaat

over de interne politieorganisatie. Als gemeente gaan wij niet over de interne organisatie van de politie, we kunnen daar dus ook niets over zeggen. Wel kunnen we in het algemeen voor heel Rotterdam het volgende aangeven: ‘Racisme en discriminatie komen helaas nog steeds voor, ondanks dat het bij wet is verboden.’ De reactie van de directeur van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters was als volgt: „Wij hebben daar als beroepsvereniging van burgemeesters geen mening over omdat het geen onderwerp is waar wij over gaan.” Daar ben ik het niet mee eens en heb dit dan ook in een schrijven aan de directeur laten weten, dat ik vanuit mijn verleden als raadslid namens De Groenen in Amsterdam Zuid-oost niet beter weet dan dat burgemeesters binnen de Nederlandse rechtsstaat bij uitstek een cruciale functie vervullen als het gaat om veiligheid. Ze zijn de bewakers van wat we ook wel noemen de ‘openbare orde & veiligheid’. Ook de veiligheid binnen ruimtes die vallen onder de zogenaamde privé- of werksfeer vallen hieronder, ook daar hebben burgemeesters bevoegdheid en daarmee samenhangende plichten. In zodanige gevallen zullen zij toch minimaal zich een oordeel, een mening moeten vormen over de aard en de risico’s van de bedreiging voor een goede uitvoering van ook hun eigen taak, en ook op de langere termijn.

‘De blauwe familie’ is geregisseerd door Maria Mok en Meral Uslu en geproduceerd door Mok & Uslu bv in samenwerking met KRO-NCRV 2Doc en de organisatie Controle Alt

De ex-politiefchef gaat in hoger beroep.

Maria Mok en Meral Uslu.

Yvel Blokland en PÉRIS Conrad.

Allen die aan de documentaire hebben meegewerkt.

Debat Tweede Kamer aangenomen.

Dele en is opgenomen op een geheime locatie. De documentaire kwam tot stand met steun van CoBO (stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep). Maria Mok en Meral Uslu maken sinds 2005 documentaires in de ‘fly on the wall’-stijl. Registerende, ongepolijste films over onderwerpen die zich achter gesloten deuren afspeelen.

De documentaire begint met telefoongesprekken met politieagenten die het uiteindelijk toch niet aandurfden hun verhaal voor de camera te vertellen, en er is zelfs gebleken dat tijdens de film agenten werden aangepakt, of zelfs konden vertrekken. Opvallend aan de film was ook hoeveel mensen met verschillende achtergronden er werden geïnterviewd. Er zijn zes politieagenten, een vrouw, drie mannen van kleur, een Turkse en een Marokkaanse politieagent maar allemaal mensen met een missie nameheide. Ze zijn de bewakers van de Nederlandse politie om moet. Er was veel verdriet bij de Turkse politieagent. Vreselijk triest. Als je de gesprekken beluistert en naar de mensen kijkt, dan wordt bevestigd dat het al veertig jaar aan de gang is en dat er anno 2022 nog niets is veranderd. In een land waar nota bene al vanaf de dertiger jaren van de vorige eeuw onder andere mensen uit de Antillen en Suriname zich vestigden en er hun bestaan hebben opgebouwd. Mensen die, zoals minister-president Mark Rutte het zou kunnen zeggen, ‘zich al lang en breed hadden ingevochten in de samenleving’. De trendsetters van weleer zouden, als ze ‘De blauwe familie’ zouden kunnen zien, zich in hun graf omdraaien over deze ont-

menselijke. Het misbruik maken van mensen, het tegen elkaar opzetten is een uiterst lastig en naar verdeel- en heersspel, een tactiek van ‘bondgenoot maken en de andere te onderwerpen’. Wat natuurlijk ‘de’ manier is om jouw systeem in stand te houden en een cultuur te creëren van ‘zeg maar niks want je weet maar nooit’.

De voorzitter van de politiebond Jan Struijs heeft door zijn deelname en inbreng aan de documentaire het belang van dit pijnlijke dossier onderstreept. Vooral toen hij zei dat mensen zich niet gesteund voelen, zich niet veilig voelen en er van anderen niet bij mogen horen, en dat er geen inclusie is maar sprake van in- en uitsluitingsmechanismen. Heel triest als je dat als voorzitter van de grootste bond moet zeggen.

Korpschef Nationale Politie Henk van Essen had veel waardering en respect voor de (oud-)politiemensen die in de documentaire vertellen over hun ervaringen met discriminatie en uitsluiting binnen de politie. Echter vraag ik mij af hoeveel eigenaarschap hij heeft getoond voor deze collega’s in de documentaire. „De persoonlijke verhalen maken pijnlijk duidelijk hoe groot de impact daarvan is en hoe lang het duurt”, reageert hij. „Elke collega die dit meemaakt, is er één te veel.” Justitieminister Dilan Yesilgöz was zeer geraakt door de onthullingen van de klokkenluiders over de angst- en pestcultuur bij de politie. „Het raakt me dat goede mensen zich niet meer thuis voelen bij de politie. Dat is iets waar we allemaal wakker van horen te liggen”, was haar reactie. Zo kunnen agenten die zich

in de toekomst racistisch uiten tegen collega’s voortaan rekenen op dreigend ontslag, blijkt uit een verklaring die tachtig hooggeplaatste politiefunctionarissen hebben opgesteld in een topeverleg. De hoogste Nederlandse functionarissen bezwoeren hard op te treden tegen racisme in hun gelederen. De politietop is duidelijk. „De organisatie moet een voorbeeldfunctie vervullen in de strijd tegen discriminatie en racisme”, zo staat op de website van de politie te lezen. De politie wil racisme en discriminatie binnen de organisatie strenger gaan aanpakken. „Wij willen de politie voor iedereen zijn. En ja, dat gaan we beter doen. Maar wie de grens over gaat, zal dat altijd voelen, daar hoort altijd een sanctie op te volgen. En daar waar nodig volgt ontslag.” De politiek heeft zich al eerder geroerd. Zo schrijft de parlementaire onderzoekscommissie in haar rapport ‘Gelijk recht doen’ van juni 2022, ‘dat discriminatie op de werkvloer prangende problemen zijn, het roer moet om’. Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de Eerste Kamer.

Dat klokkenluiders nog steeds te weinig steun krijgen heeft de uitspraak van 28 juni 2022, voorgezeten door rechter M.R. Aaron, nog eens bewezen. „Ex-politiefchef uit Leiden die racisme bij het korps in Den Haag en Rotterdam aanklaagt krijgt haar baan niet terug”, was de boodschap. De ex-politiefchef gaat tegen de uitspraak in beroep. De imagoschade van deze uitspraak en de documentaire is voor mensen met een migratieachtergrond immens groot en het zal een paar decennia duren voordat die schade is ingehaald. Deze uitspraak zal

steeds meer klokkenluiders ontmoedigen om met misstanden naar buiten te komen.

Na het zien van de film en de vele rapporten die ik heb doorworsteld ben ik echt van mening dat het beschamend is dat binnen ons rijkdeel Nederland, medemens nog steeds zo onwaardig door anderen worden behandeld en daaronder lijden. Het is altijd makkelijk om met opgeheven vinger naar andere landen te wijzen, maar hypocriet om als land zelf institutioneel racisme toe te staan. Het strookt niet met ons progressieve zelfbeeld, maar we zullen toch echt moeten erkennen dat er ook in de Nederlandse cultuur, taal en omgangsvormen diverse uitdrukkingen en mechanismen ingebakken zitten die eraan bijdragen dat gelijke mensen systematisch worden achtergesteld. Niet gemakkelijk om dat te erkennen.

Ik heb uitgebreid met twee politieagenten uit de film gezoemd en gebeld, Yvel Blokland en PÉRIS Conrad. Beiden meer dan 25 jaar werkzaam bij de politie en geboren in Suriname en met afschuwelijke ervaringen achter de kiezen. Zij zijn de oprichters van het Caribisch Netwerk Politie Rotterdam, wat na het vertrek van Yvel en PÉRIS is doodgebleven wat een enorme adering en gemis is voor de Caribische gemeenschap in en rondom Rotterdam. Yvel werkt nog wel bij de politie Rotterdam en PÉRIS is sinds 1 juni 2022 eervol ontslagen na lang ziek te zijn geweest. PÉRIS heeft posttraumatisch stresssyndroom (PTSS) overgehouden. „Dat gun je geen hond, ik ben jarenlang willens en wetens kapotgemaakt”, zegt hij.

Yvel doet geen straafdienst meer, maar werkt op de afdeling audit. Zijn laatste functie was wijkagent en ‘hij was daar in een gamechanger, een verschilmaker die met een andere kijk sturing kon geven door buiten de geijkte paden te denken’. „Hij sprak de taal van de jongeren, begreep de jongeren en kon daardoor continue verbinding met hen houden waardoor zijn sterke kwaliteiten altijd ten volle benut werden”, zo vatte PÉRIS hem samen. PÉRIS werkte tot hij ziek werd voor de politie en was daar programmamanager inclusie, diversiteit en veilig werkklimaat. Hij vindt dat het nog steeds ontbreekt aan goede professionele zorg. Hij adviseert dat de top moet stoppen met elkaar de hand boven het hoofd te houden, structureel weg te kijken en niet te handelen. Daardoor zijn er veel goede mensen weggegaan, weggepest of zelfs ontslagen. Slachtoffers die onterecht zijn ontslagen moeten gerehabiliteerd worden. „Ondersteun de politiemensen die vanuit de beste intenties handelen, zorg voor een goed handelingskader, cultureel vakmanschap, zorg nu voor een veilig werkklimaat. Accepteer inclusie en diversiteit want de Nederlandse samenleving verandert.”

„Na alles wat ik heb meegemaakt heb ik mijn zoon verboden bij de politie te gaan”, vertelt PÉRIS en daarin sta ik niet alleen. „De politie doet aan windowdressing door het ene te zeggen en het andere te doen en ik zie mensen om me heen in dezelfde val trappen. Dat baart mij zorgen, en het houdt mij nog dagelijks bezig. Yvel en ik zijn broeders die elkaar altijd hebben ondersteund en zullen blijven ondersteunen.